

(men denke aan het gebeurde met de mobilisatieclubs) zou ook een opperbevelhebber die een zuiverder inzicht had in zijn eigen positie, schier tot wanhoop gebracht hebben. Minister en opperbevelhebber hadden de neiging, elkaars aggressiviteit te accentueren zodat elk zakelijk verschil van mening spoedig de vorm aannam van een vervaarlijk prestigeconflict. Hun onderlinge verhouding werd van een haast neurotische geprikkeldheid.

Op geen punt werd dat duidelijker dan op dat hetwelk eigenlijk het belangrijkste was van alle: het krijgsbeleid dat men voeren moest als ooit Duitsland tot de aanval zou overgaan.

Het dispuut over het krijgsbeleid

In ons tweede hoofdstuk stonden wij stil bij de bespreking met de koningin die op 9 september, ruim een week na het uitbreken van de oorlog, gehouden was: een bespreking welke ten doel had, de opperbevelhebber van land- en zeemacht een duidelijke richtlijn te geven voor het krijgsbeleid dat hij bij een Duitse aanval diende te voeren. Dat krijgsbeleid was in de vooroorlogse jaren onderwerp geweest van heftige meningsverschillen waarbij, zoals wij in ons eerste deel uiteenzetten, de chef van de generale staf (generaal Reynders) en de commandant van het veldleger (generaal van Voorst tot Voorst), hiërarchisch naast elkaar geplaatst, tegenover elkaar waren komen te staan vooral ten aanzien van de vraag waar men de hoofdverdediging moest voeren: in de Gelderse Vallei waar Nederland tussen IJsselmeer en de grote rivieren het smalst was, of achter de, hoofdzakelijk in het westen van de provincie Utrecht gelegen, Nieuwe Hollandse Waterlinie?

Generaal van Voorst tot Voorst was voorstander geweest van verdediging in de Gelderse Vallei, niet alleen omdat hij dat gebied er geschikter voor achtte maar ook omdat hij hoopte, van die Valleistelling uit tot offensieve operaties te kunnen overgaan. Generaal Reynders had zich daarentegen op het standpunt gesteld dat het veldleger (welks kern, het IIde en IVde legerkorps, na de algemene mobilisatie bij de Gelderse Vallei geconcentreerd zou worden) achter de Nieuwe Hollandse Waterlinie de hoofdverdediging voeren moest. Dit verschil van inzicht was niet goed doorgesproken, beslissingen waren niet genomen. Eén ding stond bij alle betrokkenen voorop: uiteindelijk moest men trachten, het dichtstbevolkte, economisch belangrijkste deel des lands, de Vesting Holland, zo lang mogelijk in handen te houden. Uit militair oogpunt was op dat uitgangspunt wel iets aan te merken. Immers, zou